

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Bakalářská práce

Informatorium školy mateřské

Anna-Marie Mišterová

Plzeň 2021

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra výtvarného umění

Studijní program Výtvarná umění

Specializace Didaktická ilustrace

Bakalářská práce: ilustrovaná kniha

Informatorium školy mateřské

Anna-Marie Mišterová

Vedoucí práce: ak. mal. Renáta Fučíková
Katedra výtvarného umění
Fakulta designu a umění Ladislava
Sutnara
Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2021

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Anna Marie MIŠTEROVÁ**
Osobní číslo: **D18B0121P**
Studijní program: **B8206 Výtvarná umění**
Studijní obor: **Ilustrace a grafika, specializace Mediální a didaktická ilustrace**
Téma práce: **Ilustrovaná kniha**
Zadávací katedra: **Katedra výtvarného umění**

Zásady pro vypracování

Tvůrčí záměr: Záměrem je vytvořit návrh funkční umělecké publikovatelné knihy.

Způsob realizace: Technika realizace vyplyne v průběhu přípravných kreseb, skic a následných zkoušek.

Cíl: Cílem práce je vytvořit knihu, která bude vyčerpávajícím způsobem řešit dané téma.

Charakter výstupu: Výstupem budou 3 kopie knihy s minimálním počtem 20 ilustrací. Průvodní zpráva bude vytvořena v rozsahu minimálně 3 normostran.

Rozsah teoretické části: **min. 3 normostrany textu**
Rozsah praktické části: **vyplyne ze zpracování BP**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

KOMENSKÝ, Jan Amos. *Informatorium školy mateřské*. Vyd. v nakl. Academia 2. Praha: Academia, 2007. Europa (Academia). ISBN 978-80-200-1451-1.
Samantha Friedman, Cristina Pieropan . *Lo que Degas veía*. Vyd. v nakl. EDICIONES SM – MOMA, 2006. ISBN 13 – 978-8467585933
HÄRRI, Silvia; PIEROPAN Cristina. *Tu grimpes drôlement bien aux arbres !* Vyd. v nakl. NOTARI, 2015. ISBN 13 – 978-2940408931
CARROLL, Lewis. *Alenka v kraji divů a za zrcadlem*. Ilustroval Markéta PRACHATICKÁ. Praha: Albatros, 1988.
CONCEJO Joanna, *Monsieur personne*. Vyd. v nakl. ROUERGUE, 2008. ISBN-13 : 978-2841569120

Vedoucí bakalářské práce: **akademický malíř Renáta Fučíková**
Katedra designu

Oponent bakalářské práce: **MgA. Mgr. Pavel Trnka**
Katedra designu

Datum zadání bakalářské práce: **31. října 2020**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2021**

Doc. akademický malíř Josef Mištera
děkan

Mgr. Jindřich Lukavský, Ph.D.
vedoucí katedry

Prohlašuji,

že bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně a nejedná se o plagiát.

V Plzni dne

Podpis

Ráda bych tímto poděkovala paní akad. mal. Renátě Fučíkové za odborné konzultace a rady v průběhu zpracování mé bakalářské práce, za vedení během tříletého studia, neustálé hovory o umění, historii a za nadšení pro knižní ilustraci, které na mě přenesla.

Děkuji také panu MgA. Filipu Heydukovi ze studia HMS design, za odbornou konzultaci grafické úpravy, která významně podpořila celkový vzhled knihy.

Obsah

1	Mé dosavadní dílo v kontextu specializace	1
2	Téma a důvod jeho volby	2
3	Proces přípravy, proces tvorby	
	3.1 Proces přípravy	3
	3.2 Proces tvorby	4
4	Popis díla, technologická specifika, přínos práce pro daný obor	
	4.1 Popis díla	5
	4.2 Technologická specifika	6
	4.3 Přínos práce pro daný obor	6
5	Seznam použitých zdrojů	7
	a) Knižní a periodická literatura	
	b) Internetové zdroje	
6	Resumé	8
7	Přílohy	9

1 Mé dosavadní dílo v kontextu specializace

Během studia jsem se podílela především na školních projektech. Vedoucí ateliéru didaktické ilustrace, paní akad. mal. Renáta Fučíková každý semestr přichází s celou řadou zajímavých zadání a témat ke zpracování. Takto se mé ilustrace objevují ve vydávaných knihách nebo na významných výstavách, čehož si moc vážím. Podílela jsem se např. na knihách Velvet Effect, ke které jsem kreslila portréty polistopadových osobností; Záhadné pouto, kam jsem přispěla ilustracemi s židovskou architekturou v Plzni, založením Tel Avivu a obnovením diplomatických izraelsko-českých vztahů prezidentem Václavem Havlem; Hrdinky, kde jsou mé portréty Boženy Kunětické a Jiřiny Šiklové nebo zatím nevydané knize o době dvacátých let, kde jsem ztvárnila Hoffmeisterovu cestu do Paříže. Se svými grafikami Labyrintu světa jsem se ukázala na výstavě sdružení Hollar v Opavě. V současnosti ve Strahovském klášteře visí 36 mých obrazů ze života sv. Norberta, zde se jedná o výstavu k 500. výročí řádu premonstrátů.

Většina těchto ateliérových projektů pro mě znamenala práci z části investigativní, protože reflektují nějaké historické období, připomínají významnou osobnost nebo událost, a často si musím informace dohledávat.

Účastnila jsem se také jedinečné akce s názvem Namaluj si hudbu, jejímž hlavním cílem je přiblížit dětem hudbu klasickou. Pro tento projekt jsem opět vytvářela ilustrace, ale zapojila jsem se také osobně. Na podzim roku 2020 proběhlo několik představení, v jejichž průběhu děti doprovázené hercem poznávaly historii hudby, naslouchaly orchestru, ale také se snažily výtvarně vyjádřit, co slyší. Já jsem účinkovala v roli lesní víly, která kreslí hudbu na velkém stojanu vedle hudebníků, a děti se tak snáze osmělí nebo se jejím dílem inspirojí. Bylo úžasné vidět, jak děti ztrácí zábrany, a jsou schopné i abstrakce.

Kromě hudby miluji také fotografii a přála bych ji ve své tvorbě uplatnit. Ostatně fotografii s ilustrací jsem zdárně propojila při své bakalářské práci.

2 Téma a důvod jeho volby

Již od prvních úvah nad tématem bakalářské práce jsem byla rozhodnutá, že chci zpracovat některou z knih Jana Ámose Komenského. Chovám k němu hlubokou úctu, nejen pro jeho bohaté dílo, ale také mě inspiruje v otázkách víry, svou životní moudrostí. Navíc už dlouho mám pocit, že vzhledem k objemu i nadčasovosti jeho díla, jsou učebnicové fráze, co se o něm vykládají na školách, chabé a zdaleka nevystihují jeho nenahraditelnou roli v českých dějinách, a tuto skutečnost bych se ráda pokusila změnit posílením jeho odkazu. Komunistický režim jeho osobu zneužil a přetvořil si jej na soudruha, socialistický vzor v třídním boji, podobně jako osobu kazatele Jana Husa. Velká část našeho národa odpoví na otázku, kdo byl Jan Ámos Komenský, pravděpodobně něco jako: „Učitel národů,“ ale co přesně tento titul znamená, v čem spočívá význam jeho odkazu (pro celý svět), netuší.

V roce 2019 jsem jako klauzurní postupovou zkoušku vytvořila mimo jiné sérii ilustrací ke knize Labyrint světa a ráj srdce. Zamýšlela jsem ji jako takovou přípravu, ze které se případně následující semestr vyvine má závěrečná práce. Když jsem se měla rozhodnout, které téma bakalářské práce si zvolím, nápad jsem konzultovala s vedoucí ateliéru Renátou Fučíkovou, a ta mě přivedla k myšlence zpracovat raději knihu, která je neméně významná, ovšem, oproti Labyrintu, méně známá.

Informatorium školy mateřské je částí Komenského programu celoživotního vzdělávání a dílem velkolepé koncepce reformy školského systému. Ideálem Jana Ámose Komenského byla harmonicky rozvinutá lidská osobnost s vyrovnaným vztahem k Bohu, lidem, sobě samému a světu. V Informatoriu zdůrazňuje roli předškolního věku při formování osoby dítěte, rodiče nabádá, aby se výchově svých dětí věnovali s maximální pozorností a péčí („Nad zlato dražší klenot jest dítě, ale nad sklo křehčejší.“). V knize poskytuje praktické rady, jak při výchově postupovat - rodiče mají děti vést a cvičit zejména ve třech oblastech: víře a zbožnosti, mravech a v umění moudrosti.

3.1 Proces přípravy

Dřív, než jsem se začala zabývat samotnou podobu ilustrací, skicovat a zkoušet různé výtvarné techniky, rozhodla jsem knihu přepsat. Ne, že by snad text dosud nebyl přeložen do současné češtiny, ale byla v něm místa, která již v kontextu současného světa nedávají smysl, nebo rady, které jsou dnes překonané. Postupně jsem posouvala hranici toho, jak moc do textů zasahovat. Některé myšlenky jsem akcentovala, zvláště ty, které se týkaly hravého přístupu k výchově, bezpodmínečné lásky k dítěti a bytí dobrým vzorem pro malého pozorovatele, i to, jak zásadní je dětství pro následující vývoj člověka a jeho vliv na společnost. Některá místa jsem naopak vypouštěla. Například jsem podnikla jisté změny tam, kde Komenský mluví o vedení dětí k víře. V době, kdy Komenský knihu psal, byla ve společnosti pochopitelně jiná atmosféra, než dnes. Autor v jedné kapitole radí rodičům, jak své děti naučit „bázni před Bohem“. Vynechala jsem takové rady, protože jsem přesvědčená, že strachem se děti ani dospělí Bohu nepřiblíží, spíše naopak. Obecně jsem se snažila v tématu křesťanství postupovat tak, aby víra nebyla překážkou a kniha byla alespoň srozumitelná, pokud ne docela blízká, také ateistům či lidem jiného vyznání, a oni se s jejím poselstvím snadno ztotožnili. To vše, aniž bych jakkoli popřela Komenského původní záměry.

Po výtvarné stránce prošla kniha v přípravné fázi celou řadou změn. Z počátku jsem uvažovala o černobílých dřevořezbách, či proškrabávaných kresbách. Brzy jsem ale, na radu paní Fučíkové, od těchto technik upustila a poetické výjevy, symbolizující mateřství, jsem malovala a kreslila olejovými pastely.

Jak se má práce vyvíjela, ukázalo se, že nejlepší způsob, jak probudit poučný text, je provázet ho osobním příběhem, obrazy z dětství. Nejdříve jsem měla obavu, aby to knihu neodcizilo čtenáři a aby moje představy nenahrazovaly ty jeho. Ale ukázalo se, že moje vlastní zkušenost a vzpomínky nijak nepřekáží. Naopak působí osobněji, přesvědčivěji. Listovala jsem našimi rodinnými alby

a vybírala z nich poetické záběry. Pracovala jsem hodně také s vlastními fotografiemi, na kterých jsou moji mladší sourozenci, nebo děti mojí sestry. Zprvu jsem tyto výjevy kreslila pastelkami, dokud jsem neobjevila techniku, která ilustrace dokonale zjemnila.

3.2 Proces tvorby

Prokreslovaný monotyp je grafická technika, při které se na tenkou vrstvu rozválené tiskařské barvy položí papír a kresba, kterou na něj autor nakreslí, se zesponu otiskne. Tah obtisknuté grafiky je mírně rozpíty a krásně živý.

Odhadnout množství barvy k rozválení, aby se pak na grafice neobjevila, kde nemá, jsem se nějakou dobu učila. Ale nebylo to ke škodě, v některých případech to ilustraci dokonce prospělo. Kresby jsem vyrývala různě silnými tučkami, některá místa jsou otlačená jen dlaní nebo prsty.

Fotky, podle kterých jsem kreslila, jsem vybírala tak, aby ne doslovně, ale svou atmosférou dokreslovaly téma dané kapitoly či oddílu. Některé fotky jsem dodatečně pořídila až při samotném procesu tvorby.

Výřezy fotografií jsem tiskla na domácí tiskárně a kreslila a zasahovala někdy přímo do nich, jindy jsem obtahovala a kreslila do vlastní hotové kresby.

Ilustrací vzniklo mnoho. Do finálního výběru se ani všechny nedostaly. Mým záměrem bylo, aby byl text obrazy obklopený, aby byl díky nim osobnější a hlubší, než jen jakási příručka o rodičovství. A to se, myslím, podařilo skvěle.

Významně k tomu přispěly konzultace s grafickým designerem, panem Heydukem, který mě vedl v typografické úpravě knihy. Měla jsem v plánu vytvořit knihu velkého formátu, ale pan Heyduk přišel s návrhem udělat knihu formátu obrovského. Díky tomu je v ní prostor pro moje kresby i obsáhlé Informatorium. Typografii jsem se věnovala v poslední části tvorby a finální podobu s panem Heydukem opakovaně konzultovala.

4.1 Popis díla

Má kniha pravděpodobně neodpovídá tomu, co by si představil čtenář, který již obsah Informatoria školy mateřské zná. Po její obálce lezou čmeláci, jsou v ní rozsypané skleněny, poházené mušle a šišky, a hlavně je plná intimních momentů matky/otce a dětí. Samotný text není dějový, je to soubor rad a doporučení, jak přistupovat k předškolnímu dítěti, jak mu vysvětlovat různá pravidla a jak je pak uvádět do praxe. Takové psaní se těžko doprovodí obrazy, které by reagovaly na jeho význam. V mých ilustracích se nedočkáte opisu textu. Můj obrazový doprovod dodává slovům city. To, co Komenský výstižně pojmenuje jasnými termíny, já doplním zátiším s dětskými šaty zavěšenými v okně. Jak už jsem zmiňovala, ilustrace většinou připomínají rodinné snímky, nebo deníkové záznamy. Na stránkách se mezi textovými sloupci povalují drobné poklady jako papírová loďka, prázdná pudřenka po babičce apod.

Jednotlivé kapitoly začínají celostránkovou ilustrací a nadpisem s římskou číslicí, psaným elegantním patkovým písmem Silk Serif. Na protější stránce se hustý text dělí do čtyř sloupců, zde jsem použila font Typold. Díky tomu je příjemně čitelný a přehledný, navzdory velké šíři formátu. Často se drobné ilustrace ocitají přímo ve sloupcích, ale nikdy, tak aby lícovaly s textem. Většinou sazbu přesahují, někdy vyběhají přes okraj knihy, nebo protínají hřbet.

Zhruba v polovině knihy je pár stran na podkladu staro-růžové. Začíná to předělem mezi kapitolami týkající se zdraví, vědomostí, morálky atd. a kapitolami zaměřující se více na oblast duchovní. Růžový podklad trvá, dokud Komenský píše o tomto tématu. Rozdílné kapitoly předěluje dvoustrana téměř bez textu a ilustrace z ní pokračuje až na dvoustranu následující. Na této grafice je hejno ptáků přelétajících mezi stromy a nad nimi Komenského citát o vědě.

Samotná kniha má rozměry 30x30 cm a získává tak úžasný prostor, který je v některých oblastech zalitý modří ilustrací, jinde naopak dýchá bílý papír.

Nikde však není zahlcený množstvím černého textu, toho jsem se chtěla vyvarovat.

4.2 Technologická specifika

Všechny ilustrace jsou tvořené grafickou technikou prokreslovaného monotypu, kterou jsem již popsala v kapitole 3.2 Proces tvorby. Kresby jsou v odstínech modré, podle intenzity tiskařské modři – některé velmi tmavé a jiné se blíží tyrkysové. Tato technika kromě jiného vytváří zvláštní skvrnitou strukturu. U některých ilustrací jsem ji více potlačila, jinde naopak dala prostor pro skvrny a šmouhy. Jejich zrnitost, občas i cosi připomínající drobné chloupky, připomínají nedokonalosti fotografií z analogového fotoaparátu. Naskenované kresby jsem začišťovala ve photoshopu, ale pouze tam, kde tyto škrábance a otláčená barva nějak rušila celkový vzhled ilustrace. Obrazy, které jsem použila jako titulní k nadpisům jednotlivých kapitol, jsem ořezávala. Některé jsou do čtvercové stránky úplně roztažené, u dalších jsem přiznala nepravidelný okraj grafiky.

4.3 Přínos práce pro daný obor

Za hlavní přínos své práce považuji, že jsem si zvolila právě tuto knihu. Většinu studentů ilustrace se zdá jako atraktivní volba ke zpracování Labyrint světa a ráj srdce. A já nebyla výjimkou – je to čtivé, výpravné a moudré dílo. Informatorium školy mateřské ale rovněž skrývá hluboké taje, takové, které mohou změnit svět, pokud se jimi čtenáři – rodiče budou řídit. Mým přínosem tedy je vůbec to, že jsem Informatorium díky paní akad. mal. Renátě Fučíkové znovu-objevila, přinesla na světlo a otevřela čtenářům vlastním přepsáním knihy. Dále považuji za přínos originální přístup k ilustraci, který rovněž knihu přibližuje současnému člověku, aniž by se příliš zabýval triviálním vztahem

k obsahu. Domnívám se, že se mi podařilo knize vdechnout nový život, a může se stát dobrým průvodcem na cestě mateřství.

5 Seznam použitých zdrojů

a) Knižní a periodická literatura

KOMENSKÝ, Jan Amos, MAKOVIČKA, Lukáš, ed. *Informatorium školy mateřské v jazyce 21. století, aneb, Zevrubná a jasná zpráva, jak mají zbožní rodiče - sami nebo i skrze chůvy, pěstouny a další pomocníky - už v jejich ranném věku rozumně a počestně vést i cvičit své milované děti, ten nejdražší poklad, aby to bylo Bohu ke slávě, jim samotným pro radost a dětem to posloužilo ke spasení*. Žandov: Poutníkova četba, 2020. ISBN 978-80-87606-40-7

b) Internetové zdroje

Jan Amos Komenský citáty | Databáze knih. Knihy | Databáze knih [online]. Copyright © 2008 [cit. 20.07.2021]. Dostupné z :
<https://www.databazeknih.cz/citaty/jan-amos-komensky-177>

Informatorium školy mateřské - Jan Amos Komenský | Databáze knih. Knihy | Databáze knih [online]. Copyright © 2008 [cit. 20.07.2021]. Dostupné z : <https://www.databazeknih.cz/knihy/informatorium-skoly-materske-54819>

6 Resumé

Kniha Informatorium školy mateřské je kniha Jana Ámose Komenského, psaná jako příručka o výchově předškolních dětí. Autor v ní klade důraz na křehkost, ale také tvárnost dětí v tomto věku. Jejich formování a vývoj určují budoucnost celé společnosti, kterou budou časem spoluutvářet. V knize Komenský poskytuje praktické rady, jak při výchově postupovat. Zdůrazňuje myšlenky jako být dobrým vzorem, projevovat úctu a navzájem se učit.

Knihu jsem přepsala do pro současného čtenáře srozumitelnějšího jazyka, zjemnila jsem některé pasáže, některé myšlenky akcentovala a jiné naopak vypustila. Klíčové poselství je však zachované, pouze v trochu jiné formě.

Ilustrace jsem tvořila grafickou technikou, prokreslovaným monotypem. Kreslila jsem zejména autobiografické výjevy z dětství. Tento způsob, doprovázení čistě naučného textu osobními vzpomínkami a záznamy rodinných momentů, významně oživil celou knihu. Dodal jí intimitu, blízkost a emoce, které by jinak postrádala.

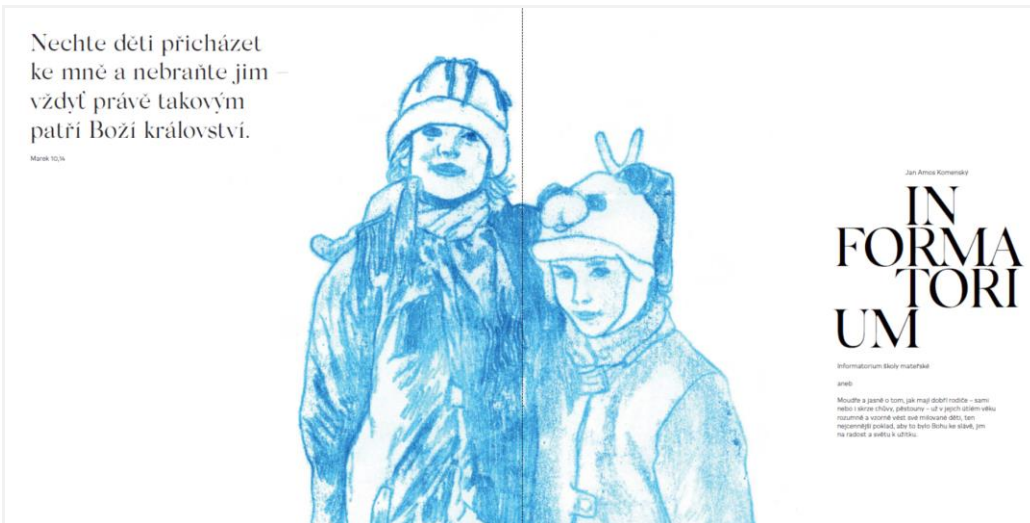
Kresby jsou tištěné v různých odstínech modré. Zhruba v polovině knihy je několik dvoustran, které nemají podklad bílý, ale staro-růžový. To je část, kde jsou kapitoly zaměřené na tematiku duchovní, a je tedy takovýmto způsobem odlišená.

Typografie je čistá a vzdušná, obklopená kresbami, aby text nijak nezahlcoval čtenáře. Názvy kapitol jsou psané fontem Silk serif a doplněné celostránkovou ilustrací. Na protější straně je obsah kapitoly dělen do sloupců a kolem něho se povalují drobné ilustrace dětských předmětů, použila jsem zde písmo Typold.

Formát knihy je 30x30 cm. Má svým rozměrem i výtvarným výrazem charakter bibliofilie, kterou rodiče darují dceři / muž ženě k prvnímu děťátku, nebo při podobné významné příležitosti.

8 Přílohy

- Ukázky dvoustran: Informatorium školy mateřské

6. Historie, že si bude pamatovat pár zážitků ze svého druhého, třetího, či čtvrtého roku – i kdyby to byly domácí úkolové věci u dětí si je pamatovali jen mňau.

7. Ekonomiky vědět, jakou mají cenu různé věci, jidla, hračky, a že peníze jsou vřivkem válí práce a času.

8. Politiky chápat, že ve městě je někdo starostou, postávkou, sborochrámem, že je občan nějaká schůzka v obci na setkání atd.

9. Základy aritmetiky dítě zná, když bude vědět, co je hodina a co minuta, bude umět napočítat do desíti či do šedesáti, chápat, co je součet a liché číslo, vědět, že tři je více než dvě a že dvě předsa má jedna, dostane se čtyři atd.

10. Že v tomto počátečním věku se velmi výrazně projevuje rozdílnost nadání. Některé dítě začne ná ročně 1 i mluvit, už v prvním roce a jiné až ve druhém či ve třetím. Jiná si jen dohodně usmívá, jak v prvních letech cvičit děti: 1. v rozumu, 2. v práci a mluvení, 3. v hře, 4. v mluvení a čtení, 5. v duchovním rozvoji, 6. Ale protože základem toho všeho je život a dobré zdraví, nejvíce si záležeme, jak ho mají rodiče pro své děti zvládnout a jak je v něm mohou upevňovat.

11. Že v tomto počátečním věku se velmi výrazně projevuje rozdílnost nadání. Některé dítě začne ná ročně 1 i mluvit, už v prvním roce a jiné až ve druhém či ve třetím. Jiná si jen dohodně usmívá, jak v prvních letech cvičit děti: 1. v rozumu, 2. v práci a mluvení, 3. v hře, 4. v mluvení a čtení, 5. v duchovním rozvoji, 6. Ale protože základem toho všeho je život a dobré zdraví, nejvíce si záležeme, jak ho mají rodiče pro své děti zvládnout a jak je v něm mohou upevňovat.

12. Že v tomto počátečním věku se velmi výrazně projevuje rozdílnost nadání. Některé dítě začne ná ročně 1 i mluvit, už v prvním roce a jiné až ve druhém či ve třetím. Jiná si jen dohodně usmívá, jak v prvních letech cvičit děti: 1. v rozumu, 2. v práci a mluvení, 3. v hře, 4. v mluvení a čtení, 5. v duchovním rozvoji, 6. Ale protože základem toho všeho je život a dobré zdraví, nejvíce si záležeme, jak ho mají rodiče pro své děti zvládnout a jak je v něm mohou upevňovat.

13. Že v tomto počátečním věku se velmi výrazně projevuje rozdílnost nadání. Některé dítě začne ná ročně 1 i mluvit, už v prvním roce a jiné až ve druhém či ve třetím. Jiná si jen dohodně usmívá, jak v prvních letech cvičit děti: 1. v rozumu, 2. v práci a mluvení, 3. v hře, 4. v mluvení a čtení, 5. v duchovním rozvoji, 6. Ale protože základem toho všeho je život a dobré zdraví, nejvíce si záležeme, jak ho mají rodiče pro své děti zvládnout a jak je v něm mohou upevňovat.

14. Že v tomto počátečním věku se velmi výrazně projevuje rozdílnost nadání. Některé dítě začne ná ročně 1 i mluvit, už v prvním roce a jiné až ve druhém či ve třetím. Jiná si jen dohodně usmívá, jak v prvních letech cvičit děti: 1. v rozumu, 2. v práci a mluvení, 3. v hře, 4. v mluvení a čtení, 5. v duchovním rozvoji, 6. Ale protože základem toho všeho je život a dobré zdraví, nejvíce si záležeme, jak ho mají rodiče pro své děti zvládnout a jak je v něm mohou upevňovat.

15. Že v tomto počátečním věku se velmi výrazně projevuje rozdílnost nadání. Některé dítě začne ná ročně 1 i mluvit, už v prvním roce a jiné až ve druhém či ve třetím. Jiná si jen dohodně usmívá, jak v prvních letech cvičit děti: 1. v rozumu, 2. v práci a mluvení, 3. v hře, 4. v mluvení a čtení, 5. v duchovním rozvoji, 6. Ale protože základem toho všeho je život a dobré zdraví, nejvíce si záležeme, jak ho mají rodiče pro své děti zvládnout a jak je v něm mohou upevňovat.

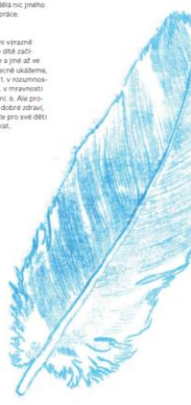
16. Že v tomto počátečním věku se velmi výrazně projevuje rozdílnost nadání. Některé dítě začne ná ročně 1 i mluvit, už v prvním roce a jiné až ve druhém či ve třetím. Jiná si jen dohodně usmívá, jak v prvních letech cvičit děti: 1. v rozumu, 2. v práci a mluvení, 3. v hře, 4. v mluvení a čtení, 5. v duchovním rozvoji, 6. Ale protože základem toho všeho je život a dobré zdraví, nejvíce si záležeme, jak ho mají rodiče pro své děti zvládnout a jak je v něm mohou upevňovat.

17. Že v tomto počátečním věku se velmi výrazně projevuje rozdílnost nadání. Některé dítě začne ná ročně 1 i mluvit, už v prvním roce a jiné až ve druhém či ve třetím. Jiná si jen dohodně usmívá, jak v prvních letech cvičit děti: 1. v rozumu, 2. v práci a mluvení, 3. v hře, 4. v mluvení a čtení, 5. v duchovním rozvoji, 6. Ale protože základem toho všeho je život a dobré zdraví, nejvíce si záležeme, jak ho mají rodiče pro své děti zvládnout a jak je v něm mohou upevňovat.

18. Že v tomto počátečním věku se velmi výrazně projevuje rozdílnost nadání. Některé dítě začne ná ročně 1 i mluvit, už v prvním roce a jiné až ve druhém či ve třetím. Jiná si jen dohodně usmívá, jak v prvních letech cvičit děti: 1. v rozumu, 2. v práci a mluvení, 3. v hře, 4. v mluvení a čtení, 5. v duchovním rozvoji, 6. Ale protože základem toho všeho je život a dobré zdraví, nejvíce si záležeme, jak ho mají rodiče pro své děti zvládnout a jak je v něm mohou upevňovat.

W 20

W

Jak se mají děti uchovávat ve zdraví?

1. Počítat desítkami do šesti let věku musí být takové, aby dítě dobře pochopilo, co to je a jak se to odvíjí. A také, že se má vždy odpovědět co nejrychleji a věci, ne jak jeden ústní u každých a druhý šestkrát.

2. Ať si říkáme, jak je třeba v těchto oblastech a dle potřebnosti. I když v tom byly nedostateky, jen ať se naučí psaní a vzpomínání vyvolovat.

3. Retorika v tomto věku znamená přirozeně podívat nějakou postavu a napodobovat, co zpodobí a řečnických odob a přirození.

4. Jazyk takto začátku psaní bude naučit se zpsanými náji veršů a říkad.

5. Ať si říkáme, jak je třeba v těchto oblastech a dle potřebnosti. I když v tom byly nedostateky, jen ať se naučí psaní a vzpomínání vyvolovat.

6. Retorika v tomto věku znamená přirozeně podívat nějakou postavu a napodobovat, co zpodobí a řečnických odob a přirození.

7. Jazyk takto začátku psaní bude naučit se zpsanými náji veršů a říkad.

W 22

Orandum est, ut sit mens sana in corpore sano, hie něžně, než se každý potřebuje možná, aby měl zdravý mozek ve zdravém těle. Děti o sebe vřad ještě nedokážou pečovat ani se za sebe neodpovídají z požitků možná. A tak je musí zastupovat rodiče a mají přitom dávat velký pozor, aby ty, co přivádějí na svět, mohli dobře vychovávat ve zdraví a vychovávat z zdravého sebevdání. Děti se mohou učit, jen když budou naučeny, obrace a jiné chytit jak se dá potřeba pracovat a ne mocným a nudným chůvkou, a tak se rodiče mají především starat o to, aby své děti zachovali ve zdraví a při síle. Což zvláště má být námohá, kterým je vlohování následujícího pochová a dopování.

1. Když matka pomní, že Štvrtěl všech začně v jejím těle formovat pood, má se hned začít, chovat mnohem novobáhji než jindy a kaddnější prosť. Pána Boha o pohobání, aby se nově život, který nrodí pod odprom, pochová také zdravě dorovnat a přivést na svět. V tom může těhotným matkám poskytnout následující možnosti:

Vesmoháči říkad od sebe pocházejí kabhá ródna na nebi i na zemi a to buď se obracím jako k nebeskému Otci. Ačkoli jsi ná moji hvězdičky, takže, když je ná chci mít, jak je každý slovní anobli, začně se ti provést to jinak, aby se začně začně pochová rodmohávající věze muže a ženu v lásce. Proto je každé pohobání, aby se psdla a množá a nahání jen, že to když dat, tak poča a stopovně láska, Otče, že je i mra pohobání a šakám otěsivo. Proto se o otěsivo otěsím i tobe samému a prosím tě o pomoci i radu, jak mám to, čím je ná otěsiti, zachová a dověst se ke šťastnému pohobání. Vm, že Otče, nemá v moji své křivce ani nemáje říkad svou cestu. Jáme přišel abít a naučím se vyvídat šelám, které náme ště dlo ve světě, ani různým přirozen, do nich náš dostává náše vlastni nepřátelství. Ale v šelá se národná moudrost a propracovst a ty vě, co je pro ná dobré, a chci, abychom to zachváli. Proto se i já uchvím i k tobě, šakopřem Otče, a prosím tě, abys ná mě příděl a uchránil mě od nepřáteli nepříteli. Předtím v tom mým, mým mojího muže, abychom všadli tobe pohobání a moji tě veselím svatím odchávek. Uči to ty, který je psděl, ačty, aby se když ná otěs mýchým a v šelá své matky přjal náše tělo, ale nyní již kráje se toboz, prosím, Amen.

W 23

5. Také je třeba naučit pamatovat různé doby, že je něco jiného noc a něco jině den. Co je to rno, veser, poleho, záhoj. Nebo kolikrát za den mají jít, spát a žít na noční, to je jejich první chronologie. Řešadly pochopí, že třpení ná sám dnů a jak pro sebe náhodně, že je jejich svádných a neděle postará. A že se ve vesole nekabá ná ná práce, ale odpovídá se a trávi se čas s rodmou a říkadem Šibeem. A že dovídat se ná bývají stáky, vánoce a Velikonoce. Vánoce je bývají v zrně, Velikonoce jara, na pohobí, že jsou dušičky nášich předků a zapamatuj si to samy, ale přesto je dobré a s ním to samé občas občasným způsobem popovídat a poučit je podle toho, jak je to šerou vhodná doba.

6. V historii a pamatování minulosti mají být cviče ná hrad, jak se začně říkad jejich řad, a to nejduže podrobně a detailně ústavíme, kdo to byl a kdo byl vřad "řekavě" ú dáček, u báboři, u tartý atd. Co to dá? Co to stlčí dá stývkou, když budou chodit do školy atd. Jiné věci si dítě pamatuje samo a přirození, co kde uvidí nebo uslyší, to mu utváří v paměti, nášit když je to zábavné. Jazyk jarmé si utváří začně shromážďovat svůj poklad, a tak je třeba dávat se pozor, aby nemohla zabírat nic jiného než dobré věci, užasně a rodmostí, čistoty a zdravím vřivkům. Vm, klare tomu odpojni, jím nemáme používat na ot ac an ot.

7. Základy ekonomiky či jazyk orientace v domácnosti může pomáhat hlavně v prvním a druhém roce, když začínají pochovávat, kdo je máma, táta nebo chůva. Ve třetím pochopi, že táta a matka mají říkad slovo v domácnosti. Ve čtvrtém a pátém se mohou naučit přest to věci, aby zmal své otěsivé a vřadí, který jsou pro říkad den a které vřadí, a přivádějí je náč a říkad, rodmout a odobovat. Dále možno pochov, k čemu jsou škála, komory, sklepy, záuky a klče aby každý nemohl se všemu. A dále podobná pravidla domácnosti mají být sama odolat a dostávat, nebo jím o nich mají povědět nějakou, chová o jejich státi sourozencem. Širším pomohá, když se otěsím vřadíká hospodářské věci přidávající formou řad. Čádnám jím ná krava panenky, panáčky, krávy, ovečky, auzka, máše losaty, vřad, stoličky, dětskéky mřavy atd. Takové odobnosti nezapomí ani se říkad a hoda kráček, ak máme je dětem dávat i proto, aby se cvičily v rozumu. Iže mudrko je třeba vřadovat a otěsít máč otěsím na takových malých vědech, aby pak nebyl neochopen v řad vědech.

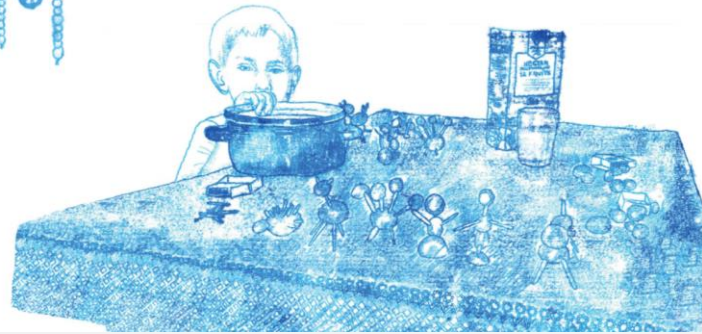
W 28

Hudba je pro nás neproměnná. Jak se dostane na svět, hned si zpíváme písničku o pádu v rizi a z. A. Někdy a píseň je naše první hudba, ve které se dětem nezájemně a ani by to nebylo dobře (i kdyby to šlo), protože to pomáhá ke zdraví. Důvodem totiž nemohou jinak hebat stěm a provokovat ho, právě tím se děti a udržují. V prvním roce si se dětem začíná líbit i opravdová hudba, zpívání, hrání, tleskání, bříkání, zvukové, bíli hodiny, hra na hudební nástroje. Potom je dobré jim to doplnit, aby si jejich učí i mluví zvuky na melodi a harmonii. Ve druhém roce se dětská muzika většinou také musí spojit s jím a poslouchelem. Takže když se zpívá před jídelním nebo při modlitbě, už se to děje v přítomnosti dětí a pomáhá se jim, aby to všechno pozorovali. Kromě toho bude stačit, když někdo občas zhruba zhruba na nějaký nástroj nebo je v něm a sebou na nějaký dětský koncert, nebo do kostela, kde zpívá oše shrubování.

Ve třetím roce už pro některé není nemohou ani zpív. U pomalých dětí to ještě můžeme odložit a říci se tím, co jsme se řekli o minulém roce. A v tomto roce se přidat píšťalku, bubnu, dětské housličky atd., aby si děti zvuky posle, buzoovat či drukat, a tím si cvičily sluch v rozlišování různých zvuků.

V prvním roce děti se s tím nezabývali už ve čtení bude sardynů čas, aby zpívaly choraz své ota a zpěvu. Můžeme je tedy po modlitbě naučit zapřít křesly a chvilky (nebo jako láhevku, lidovou písničku, třeba jen verš). A až budou umět sam (třeba i za měsic nebo dva), přibírat druhé. Zaše se po měsic můžeme při rve modlitbě přidat další a brzy potom viděm verš.

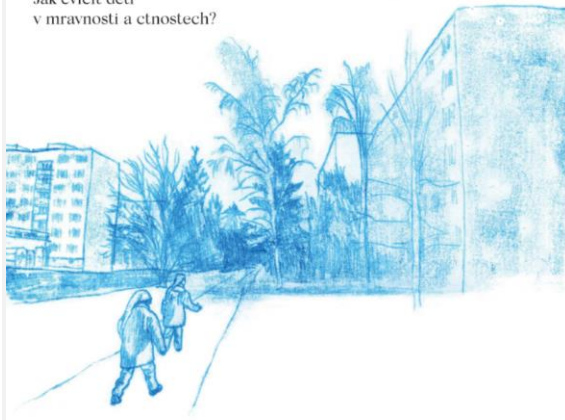
To vše a ještě víc mohou rodiče a pedagógové snadno vřítit dětem do mysli, když s nimi chvíli pobudou vter po práci nebo po oděbě a zapřít na a nem, jejich samet je poslane věřit a hřítit se při dhy i toho víc chápou a díky rrtmu a melodi jim to jde snáze a příjemně. Cim vic toho budou umět, tím vic se jim to bude líbit a dš rohoři řadí chvát a sat hemluvat.

VII 34

IX.

Jak cvičit děti v mravnosti a ctnostech?

IX 40

O nejlepších ctnostech, které bychom měli dětem předvádět vřítit, jsme si řekli v kapitole IV. Není to usabema, jak to špatně dělat, aby to k němu brlo. Jak vřítit tento slaby a ještě nezapomněm ná takovými ovádky "Odpovědi". Oč snáží je ohnout, malý stromek a přimět ho, aby rostl tak a tak, než je odrostlý strom? Podobně můžeme vřítit děti k tomu všemu mrohem snáz v prvních letech letach, než později, jim když k tomu používáme správně prostředky jako:

1. Dávat příklady vřítování a chování.
2. Stárat a rovníme poučování.
3. Měnit prostředí.

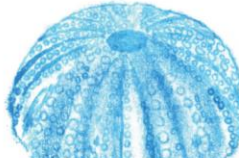
Děti porušuje dobře a pavne příklady, protože Pán Bůh dá dětem opět povahu, touhu dšout, vřítit, co je vidět druhé. Takže křesly se moudrým člověku nikdy ne nepřikazoval ani nezapomněm, jak má svěd a učiti, co dělati druhé, zvukem si to dělati podobným způsobem, to nám potvrdí společně studování. V domě, kde a námi bydlí děti, si tedy musíme dát velký pozor, aby se tam nedělo nic v rozporu se vše vvedením chování, ale aby všichni dšali na utřídění a dobré způsoby, brali ohled na druhé, byli poctiví, pravidelní atd. Když se to úplně podřídit, jst by už k vřítování nebylo třeba tolik slov ani by nemělo být tolik trestů. Jenže i sami dospělí častokrát a mnohokrát přikročí čaru, a tak není zřádné, že se mladí chovají podle toho, co u nich vidí.

Také je přítom třeba poučování, které se má dšit rovníme a vřít. Správný čas, kdy je třeba o něčem poučit slovy, je tehdy, když na ně příklad zřejmě nepřidá nebo se snáz něco dělat podle příkladu druhých, ale neje mu to. V takové chvíli je třeba říci: "Jakže, neje. Dřep se, jak to oběm já, nebo jak to dělá táta, máma atd. Nejdřív to, co máš? To není hodiny!" Atd. Čím je potřeby vřítovat a dělat jim nějaké kázání neluže k němu, jstě na to není vhodná doba. Někdy je nutné přitvořit trestu, aby se lidé uchytily dobře příklady a napomenuzi. Ty mají dšat stupně. První je varování, když dítě dělá něco nevhodného, ale opatrně, ne aby se vyobělo, jen trestu vělo a začalo si dávat pozor. Přítom ho můžeme také potvrdit slovy, poučit a napomenout, aby to už neobělo, a to i v varování. A pokud dítě a napraví, je dobré dítě říci na místě nebo při chvíli zase pochválit. Rozumnými vřítkami a poučováním se velmi mnoho může u dětí.

Když to nestačí, druhé stupně trestu je dítě přimout, aby se vzpomnělo, co má dělat, zastavilo se a dšalo si uť pozor. A tady nemůžeme začít dávat si na opřít osovou lásku některých rodičů, kteří dětem všichni dšou a nechávají je vřítat bez řádu. At si děti dělat, co chtějí, poháby, úřky, slábn, blábní sa, křičí, broukají se, vřítají se či rozpouzejí. Třetí, chová se, jak chová, všechno je v pořádku a dšat dšout, ky dšatane mlym oběm. Neměli bychom ho zbytečně provokovat, je to ještě obě a nechápe to. Ty sám je nerozumíš dělat? Vidíš-li u dítěte nerozumění, přiči mu nerozumění k rovnímu? Vřít se nemarodit k tomu, aby z něho vřítost byla nebo slábn, ale rovníme jsou řevit snad, co říká Pán Bůh, že v srdci chápou více učiti potvrdit, ale trestatich má jod něho učiti (Ořivně, učitel, co je vidět druhé). Takže křesly se moudrým člověku nikdy ne nepřikazoval ani nezapomněm, jak má svěd a učiti, co dělati druhé, zvukem si to dělati podobným způsobem, to nám potvrdí společně studování. V domě, kde a námi bydlí děti, si tedy musíme dát velký pozor, aby se tam nedělo nic v rozporu se vše vvedením chování, ale aby všichni dšali na utřídění a dobré způsoby, brali ohled na druhé, byli poctiví, pravidelní atd. Když se to úplně podřídit, jst by už k vřítování nebylo třeba tolik slov ani by nemělo být tolik trestů. Jenže i sami dospělí častokrát a mnohokrát přikročí čaru, a tak není zřádné, že se mladí chovají podle toho, co u nich vidí.

placit, že hš a domluva dšují moudrost, ale bezduřný mládek děti utědu své matce. Když rodiče tyto rady neposlouchají, jejich děti jim většinou neprojevují odporček a posleby, ale harbu, štud, trápění a neopřek. Často slycháme: "Mám šit neposlušné, dšat děti!" "Aš jávi dšit, že každý šitit, co zase? Naše je jim do mysli paitatit a říci šitit ovce posleby?" Takže to neřekne. Nemohouy strom neměly neje naroubované ovce. O to ses má šitit dšit, do-kuvi by stromek mládk, dšout se dšit rovníme, ořibat, naroubovat a napřimovat, a neby by vřítit tak nařvu, ale protože tohš hš zaroubává vřítovu, rovníme se, že všude vřítat šitit, dšová a šitit sebanka.

IX 41

„Člověk dokonale učený jest strom na kořenu vlastním stojící, svou vlastní vlhkou se napájějící, vždycky stále a čím dále tím silněji rostoucí, zelenající se, kvetoucí, ovoce nesoucí.“

XII.

Jak mají rodiče a pěstouni připravit děti na základní školu?

Každá věc na světě vypadá dobře, když je připravena, jestli se má podívat a být učitel. O tom se zmiňuje Štrachovec, když připomíná, aby si každý před modlitbou, před soudem i před každou odpovědí řekl se bude jednat s jasnou, jasnou úmyslnou přípravou. A je správné, aby člověk jako roztomilý tvor raději ne, raději ne, ale všechno a rozumem a pevným odhodláním, a věřit, proč co dělá a co z toho může vyjít, jestli užšle to či ono. Ano radba toho nemají dávat děti do školy, jako když něco vyhodí i kopat. Spít by měli samy myslet na to, co je předmět třeba učení, a měli by v tom také objevit od i svém dětem.

Houpač se chová rodiče, kteří dítě nika nepřipraví a pak ho zavedou k učitel, jako třeba k Ham-kon nebo došlá do stáda, at si o něm poradí, jak chce. Ale jestli houpač si počínají ti, kdo nepřipraví a učitel strážníka a ze škol mu čtrná a pak tam chytí dítě zvěřem, Což se stává, když rodiče nebo někdo jiný narsuzně vypráví o třetech ve škole, o přínosti učebnice a učitel, o konci věšelé zášavy a podobně věci. Že třeba, až přijde do školy: "Má někdy, učitel ty tam zvěřovat. Budou tě prohánet, jen počkej," atd. Takové věci neposlouží k tomu, aby dítě zjistilo, že se má vyvíjet, začne si být a bude se k rodičům i k učitelům, stavět i neposlušnou mysl.

Takže rozumní a dobrí rodiče, pěstouni si mají počítat následovně

1. Když se blíží čas jejich návštěvy do školy, napřít, že na to jako na každou věc. Nebo, že už brzy budou chodit do školy mezi další děti a budou se společně učí novým věcmi a společně si taky hrát. Chce nebo matka také mluvit o dětem už před páteřní pastalky, přímou aktivitu, přímé kněž-ky atd. Nebo když už je mají po ruce, mluvit je dětem někdy ukázat, ale neměli by jim zatím nic dávat. Laby to prosoušo jako skutečně odměna, jen jim to dělat.

2. Těle je dobré jim vevrhávat, jak je to světlo věc chodit do školy a učít se. Proste z takových lidí pak bývají vědci, umělci, doktoři, kněží, spisovatelé, výtvarníci, slavní, bohatí a moudří lidé, kterých si každý váží a dělá svět lepším místem. Navíc: že učení není žádná práce, ale hra a klenba a perem atd. A aby si tu hru trochu vykouše-li, málek jim popřít do ruky křeh, aby mluvil a četl, jak chtějí a co chtějí a mohou. Čar, křeh-ky, kolečka, mufl rohy, hubičky, nějaké věšičky.

3. Navíc v nich rodiče musí probouzet náklonnost a důvěru k těm, kteří se mají stát jejich učitel i učitelkami. Což se dá dělat různými způsoby. Někteří, že je třeba, strážit, soudit, nebo vychováváním jeho schopnosti a mluvit i zároveň i radosti a láskavosti, že je to skvělý člověk, že toho hodně zná a že je přitom hodný a milý i dětem. Je pravda, že některým dá občas trest, ale jen tím, kdo nechce poslouchat. Poslušně a přinejmenším nevstává, a navíc, že jim věšičky všeho ukáže, jak se co má psát nebo říkat atd.

To i cokoli podobného se má dětem takhle po obědu vyprávět a mluvit si jim zvěřovat každého strachu. Nebo se to dá dělat i ústami: "Ty budeš poslušnější, víš? Když třeba, že budeš, do-dívat, jak to on na tebe bude učitel hodný atd. Takovým způsobem děti snadno získají a sbírají lásku se bude ochotně stát se školou, a udělat i učitel - a když budou mít dobrou povahu, může být takový učitel i vnu, a to je třeba už napo- věřovat. Škola se proto má stane nou a budou se krápné vyvíjet.

Dodatek

Na prvních stránkách knižek Jan Amos Komenský čtenářům i čtenářkám na srdce, o jak kouskem a šlechetnou úlohu - být rodičem - se jedná...

Matka škola není obdobím tvrdé disciplíny a chladných příkazů. Je to místo láskavého náhledu. Dítě, kterému může dítě trávit v bezpečí své náruče. Buďte mu skrytí, ušlech, domovem. Obklopte ho láskavou neustálou, at má jistotu vašeho bezpodmínečného přijetí, a to i během konfliktů. Tento čas není náročný, o co vás snad dítě okradá. Je však, společný.

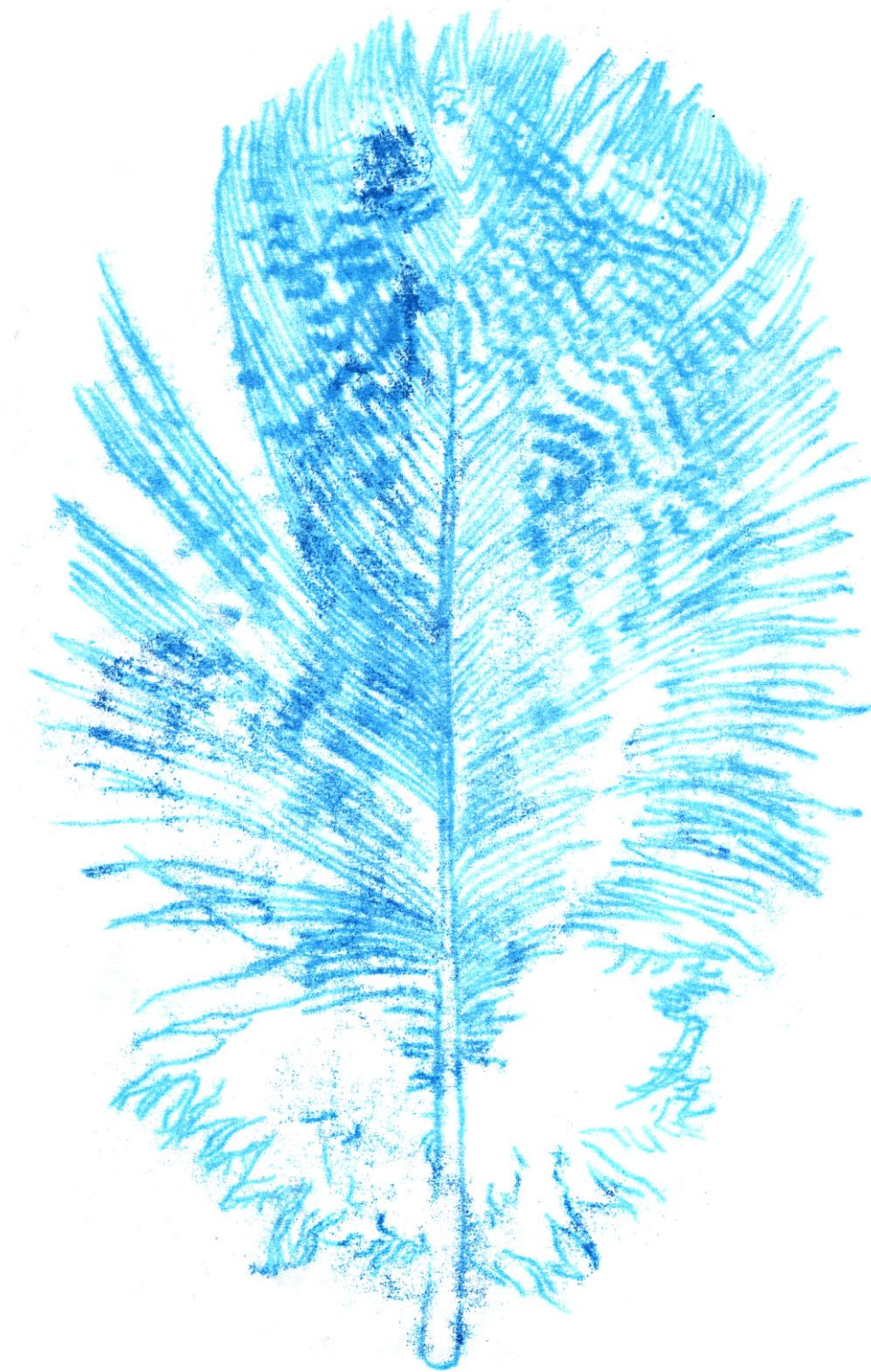
Máte před sebou zarážející prostor - pro chvilu, nové klánce, přehodování prvních a poznání sebe sama s křesťem někoho, kdo je z vás. Děti nás toho hodně naučí, když jsme pozorní.

Zkoumejte společně, nastouchujte, dovolte klást otázky a berte vážně otázku chlapení světa. Učte se vzájemně, odpovídání. Povídejte své limity, ale nezapomíte se přepřít-li, dítě se věleto neopochybňuje spokojeného rodiče. Užijte si společnou cestu, dokud po ní jdete.

Na této cestě vám přejí co nejméně překážkami a zranění, at snadno nacházíte příležitosti k radosti a k odpuštění nemáte nikdy daleko.

Anna-Marie Rebeka Mitterová

- Ukázka charakteristického tahu prokreslovaného monotypu